

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет по журналистика и масова комуникация

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Десислава Бошнакова, НБУ,

на дисертацията на ПЕТЪР ЛЮБОМИРОВ АЙОЛОВ

на тема:

“МОДЕЛЪТ “ПРОИЗВОДСТВО НА НЕСЪГЛАСИЕ” в интернет”

за присъждане на образователната и научна степен “доктор”

по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и
информационни науки (Журналистика – Емпирични изследвания в
комуникацията)

Представеният за защита дисертационен труд е посветен на изключително актуален въпрос – “производство на несъгласие”. Актуалността не е само по отношение на медиите, а по отношение на цялостната среда, в която живеем и работим. Възможността, която новите технологии дават на гражданите да изказват публично мнение по всеки един въпрос, е сериозна предпоставка за несъгласие и въпросът не е как да спрем хората да говорят, а как да управляваме този процес, който промени традиционните начини на функциониране днес. Именно на актуалността на темата са посветени и първите страници на увода на самия дисертационен труд (5-9 с.).

Разработката, представена за защита, използва интердисциплинарен подход. В текста е отделено сериозно внимание на българските учени, които се занимават с изследване на процесите, свързани с общественото мнение и комуникацията в новата онлайн среда. Наред с българските автори, докторантът прави задълбочен преглед на световните изследователи на общественото мнение, като логично отделя внимание на Уолтър Липман, чията книга “Общественото мнение” се приема за основополагаща.

В логиката на поставените от самия докторант цели и задачи (с.10) с адекватна аналитичност и критичност са разгледани различни теории, които позволяват постигането на целите на докторанта – очертаване на тенденциите за “производство на несъгласие” в българските медии. По отношение на прегледа на научното познание в изследваната материя, докторантът показва завидни

познания и умения да синтезира сериозен обем от научни знания, като съумява да подчини анализа си на целта, която си е поставил.

Първа глава систематизира познанията в областта на модела “Производство на несъгласие” в масмедииите и логично завършва с рисковете от приложението на модела в условията на демокрация днес.

Втора глава буди респект – в нея са разгледани научните и практическите виждания за модела “Производство на несъгласие” на Уолтър Липман, Едуард Бернайс, Ноам Чомски, Франсис Фукуяма, Елизабет Ноел-Нойман, Максвел Маккомбс и Никлас Луман и Юрген Хабермас. Именно тук проличават ясно познанията на докторанта за работата и вижданията на тези големи имена и уменията му да извлича най-важното, да систематизира и представя ясно и разбираемо познанията по темата на изследването му.

Независимо от качествата на първа и втора глава, истинският принос на докторант е съсредоточен в глава три и глава четири. Именно в тях можем да открием личния му принос и доказателства за един млад учен, който е силно изкушен от ролята на медиите в епохата на интернет и как новите канали за комуникация променят (или не променят) методите и техниките за сформирание на общественото мнение.

Избраните за анализ примери за поява на модела “Производство на несъгласие” показват познаване на процесите по света и у нас. Леко преобладават примерите, свързани с Русия, което обаче е логично, като се има предвид основната тема на дисертационния труд. Близо четвърт век след демократичните промени у нас, по отношение на Русия продължава да се прилага моделът “Производство на несъгласие”.

И стигаме до най-интересната част от дисертацията – главата, в която докторантът представя направените от него изследвания. Като човек изкушен от темата за общественото мнение, влиянието на медиите и новите технологии, не мога да скрия, че всяко ново изследване на български учен предизвиква силен интерес. Вярвам, че за да можем да управляваме процесите, първо трябва да ги познаваме. Наред с добре познати методи на изследване като качествен анализ на съдържанието и анализ на примери от практиката, докторантът е провел и “социален експеримент” – група в социалната мрежа “Фейсбук”, където да се водят дискусии около изборите за кмет на София през 2015 г. Изборът на различни методи за изследване показва познаване на спецификата на материята,

но и желанието на докторанта да обхване повече възможни гледни точки към разглеждания проблем. И открито мога да кажа, че изследванията в дисертационния труд успяват да разкрият различни начини за използване и приложение на модела “Производство на несъгласие”, което е сериозен принос и със сигурност може да послужи като стимул за увеличаване на изследванията в тази област. Въпреки че много би ми се искало да насочим усилията си към “Производство на съгласие” и да вървим напред. Разбира се, ясно си давам сметка, че истината винаги е някъде по средата – несъгласието е предпоставка за наличието на съгласие, а пълното съгласие доста често буди основателни съмнения. “Войните на идеи” днес логично се водят онлайн, правилата се променят, парадигмите се сменят и изследвания като тези в дисертацията са повече от необходими.

Дисертацията е структурирана композиционно добре. Състои се от увод, четири отделни глави, разделени на подглави. Разработката включва още заключение и списък с използваната литература. Обемът на научната разработка е в рамките на 345 страници.

Съдържанието и начинът на изложение на проблематиката показват, че авторът притежава необходимите теоретични познания и способности за самостоятелни научни изследвания.

Авторефератът отговаря на изискванията и включва: съдържание на дисертационния труд, увод, методология, заключение, библиография и публикации по темата на дисертационния труд. Липсва обаче справка за приносите на автора, което е добре да бъде включено.

За подобряване на стойността на труда бих отправила следните препоръки:

- *Внимание към детайла* – като човек, който е минал по този път, си давам сметка за усилията, които е положил докторантът за подготовката на своята дисертация. Но един последен прочит за отстраняване на печатни грешки, винаги дава резултат. И не е дребнавост, а израз на отношение към собствения труд.

- *Уважение към правописните правила* – доколкото ми е известно, пълният член все още не е отменен, което означава една отлична дисертация да не изобилства от неспазването му.

- Според “Официален правописен речник на българския език”. С., БАН, Просвета, 2012, с. 306. интернет се пише с малка буква. Може да изглежда дребнаво, но е нужно да прилагаме модел “Производство на съгласие” по отношение на прилагането на правилата за правопис.

- *Ясно дефиниране на понятията* – осмелявам се да предложа на докторанта в бъдещите си научни занимания да отдели необходимото внимание и да дефинира прецизно използваните понятия, защото така ще избегне “несъгласието” или поне то ще бъде по същество, а не по изчистване на понятията. В дисертационния труд не успях да открия определение за понятието “обществено мнение”, а това щеше да улесни прочита и разбирането на изводите и анализите. Дисертационният труд би спечелил и ако беше дадено в началото определение за “интернет медии” – тези медии съществуват в онлайн пространството, но има разлика по отношение на това дали говорим традиционна медия, която има сайт, за информационен сайт, за блог/влог или профил/страница в социална мрежа като “Фейсбук”. Днес всички сме медии (или поне така ни се внушава) и е нужно да се дефинира разбирането, за да няма “несъгласие”.

Давам си сметка, че препоръките може и да изглеждат дребнави, но ако се изчисти текстът, дисертацията ще спечели и само ще затвърди още повече доброто впечатление, което оставя.

Като оценявам високо доброто научно ниво на представената разработка, научните и научно - практическите приноси в нея в областта на медийната наука и комуникацията, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Петър Любомиров Айолов образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Емпирични изследвания в комуникацията).

26.02.2018 г.

Подготвил становището

проф. д-р Десислава Бошнакова